TOIMETUS JA TALITUS:
Jõhwis, Rakwere tän. 7-a.
Telefon 48

Toimetaja kõnetunnid esmaspäewal, kolmapäewal, neljapäewal ia laupäewal k 9—11.

Kontor awatud kella 8—6.

Alutaguse Teataja

Üksik number 5 senti.

TELLIMISE HIND:
1 kuu postiga . . . . 45 senti.
3 kuud „ . . . . 130 „
6 „ „ . . . . 250 „
1 aasta „ . . . . 5 kr.

Tellimisi wõtawad wastu kõik postkontorid.

Käsikirjad, mis alalistelt kaastöölistelt ei tule, arwatakse maksu alla, kui neil tasunõudmine peale kirjutatud. Tarwitamata jäänud käsikirju ei hoita ilma wastawa soowiawalduseta alal.

Ilmub Jõhwis
igal kolmapäewal ja laupäewal

Kuulutuse hinnad: 1 millim. 1 weerul kuulut. küljel 3 senti, lehe tekstis ja eesotsas 8 senti. Töötsimise kuulutused poole hinnaga. Kuulutusi wõetakse wastu lehe ilmumise eelpäewal kuni kella 12.

№ 9. Jõhwis, laupäewal, 26. septembril 1931. a. III aastakäik.

Jõhvi alevivalitsus „verest ära"

Saadab õiendusi ja samal ajal laob alewi raha asjata wälja.

Mis teeb Jõhwi alewiwanem ajawiiteks?

Alewiwalitsus on meile saatnud kats omapärast õiendust.

Jõhwi alewiwalitsus palub trükiseaduse § 11 põhjal õiendada Teie lugupeetawa lehe lähemas numbris alljärgnewat asja:

„Alutaguse Teataja" nr. 7 — 19. sept. 1931. a. leidub kirjutis „Jõhwi algkoolimaja korras", milles on algkoolimaja katusešt juttu tehes, öeldud, et „alewiwalitsus last küll tähtpäewa mööda minna, kuid ettewõtja ei lasknud oma ehitust niiwitsi jätta". Tegelikult pole siin mingisuguse tähtpäewaga tegemist, waid algkooli maja katus on alewiwalitsuse poolt seni ettewõtja käest wastu wõtmata, kuna selles on leida puudusi, mille kõrwaldamist on alewiwalitsuse poolt nõutud. Samuti käib mustawee kanalisatsiooni korraldamine ettewõtja ülesandesse ning jutud malmtorustikust ja igasugustest hindadest on seejuures warajased ja aluseta.

Jõhwi alewiwanem: allkiri.
Sekretär: allkiri.

Tore alewiwalitsus on Jõhwis. Oiendab, et kanalisatsiooni korraldamine käib ettewõtja ülesandesse aga selsamal ajal maksab ettewõtjale peale üle lepingu weel 80 kr. kanalisatsiooni korraldamise eest.

Milleks sarnane alewiraha pildumine siis weel, kui alewiwalitsusel õigus lepingu aluse1 kanalisatsiooni korraldamist nõuda ettewõtjalt, pealegi on ettewõtjal weel alewilt raha saada.

Wist on ettewõtjaga head südamesõbrad, need alewiwalitsuse liikmed.

Teine õiendus ei ole mitte targem ja näitab, et mehed püüawad rahwale paragrahwe näidata, aga lasewad paragrahwide põhjal tähtajad mööda minna, millega alew kahju saab.

„Alutaguse Teataja" toimetusele.

Jõhwi alewiwalitsus palub awaldada alljärgnew õiendus:

Teie lehes 23. sept. 1931. a. nr. 8 leidub kirjutis „Jõhwi alewiwalitsuse kink Jõhwi mõisaomanikule". Kõigepealt alewiwalitsusel pole Jõhwi mõisaomanikuga mingit wahekorda olnud, weel wähem on alewiwalitsus talle midagi kinkinud või kinkida tahtnud. Kirjutises on kõne alla wõetud Johannes Ontoni majaplats Tartu maanteel nr. 1. Nimetatud majaplats on praeguse kasutaja, J. Ontoni poolt lepinguga, mis sõlmitud 10. sept. 1923.a. notar Wäli kontoris Tallinnas, ostetud end. Jõhwi mõisaomanikult ning oli Ontoni tegelikul kasutamisel. Selle põhjal, wastawalt maasead. täiend. ja muutm. sead. § 3 p. 4, tehti ülaltähendatud krundi kohta riiklikust maatagawarast eraldamise kawa, mis wastab praegu Ontoni käes tegelikult kasutada olewale alale. Kawa oli kinnitamisel Ida-Wirumaa riigimaade korralduskomisjoni awalikul istungil 8. okt. 1930. a., kus käsitades maaref. teost. määr. § 56, maasead. täiend. ja muutm. sead. § 3 p. 4 ning linnade ja alewite maaga warustamise seaduse elluwiimise määruse § 1, riigimaade korralduskomisjon otsustas krundi eraldamise jaatawalt. Seega pole krundi wäljaandmine wõi laiendamine olenew alewiwalitsusest nagu kirjutises läbi palsta tahetakse, waid siin on tawaline riiklikust maatagawarast eraldamise kord. Aluseta on samuti wäide, nagu kaotaks alewikassa siin 700 krooni, kuna ka wähemas ulatuses krundi eraldamise korral poleks maa-ala alewi planeerimiskawa põhjal kuulunud milgil moel maksustamise alla.

Alewiwanem: allkiri.
Sekretär: allkiri.

Maaseadusega wõõrandati end. Jõhwi mõisa omanikult kõik rüütlimõisamaad. Nende seas ka maatükk Tartu mnt. nr. 1. Linnade ja alewite maaga warustamise seaduse põhjal läksid kõik wõõrandatud maad linnade ja alewite adm. piires wiimaste waldamisele nende seas kõneall olew maatükk. Jõhwi alewi waldamisele maasead. täiend. ja muutmise sead. § 3 p. 4 põhjal wõimaldati endistele omanikele tagasi saada linnade ja alewite adm. piires omanike eneste poolt püstitatud hooned nende juure nendes piirides nagu wiimased kasutatawad olid enne maaseaduse wäljaandmist. Ida-Wirumaa riigimaade korralduskomisjon otsustas Tartu maanteel nr. 1 olewa majaplatsi ja selle otsuse peale edasikaebamise tähtaja on h-ra alewiwanem mööda lasknud minna, sest kuni on riigimaade korralduskomisjoni poolt suuremana eraldatud, kui see enne maaseaduse wäljaandmist oli — lugejad mäletawad — weel läinud aastal.

Krundile tehtud juurelõike määrtus on alewi ilu selsukohalt wäljaminnes äraarwamata — mattse ast, kui aga wäljaminna wiimasel alewiwolikogu koosolekul wastuwõetud alewi maade müügi hinna juure — siis ligikaudu 700 krooni. Planeerimiskawa wõib muuta — sarnane ettepanek oli ju alewiwalitsuse poolt.

*

Narwa majaomanikkude ja Jõhwi alewiwanema ühuleht „A. Elu" kirjutab wiimases numbris pealkirja all „Alewiwanem Seckendorfi mees, sots ja pargihäwitaja, mille alapealkirjaks mitte weste, waid tõstasju Jõhwist, järgmist:

„Aga Lepik on weel hullem kelm. Ta on peale selle, et parunite mees, weel sots ja nagu õige sots kunagi laseb tappa ja wägistada. Eilegi olnud werine wägistamisekatse ta lauasahtlis. Ta korjab mõnikord putukaid ja pani eilegi kaks wurri, üks emane, teine isane, oma lauasahtli ja seal juhtuski see."

Kas siis tõesti Jõhwi alewiwanemal muud targemat teha ei ole? Okupatsiooni ajal wõis ta küll wälkese potsi põnnina Kahula külas karjas käia, aga nüüd peaks natukenegi targem olema.

Lugejad waheft wabandawad, et meie sarnae tsiaadi „A. Elust" ära trükkimse, mis küll trükimusta kuidagi ei oleks kannatanud.

Kas Pagarile uus mõis?

Püsti krahwile Pagari postitalu.

Pagari mõisa planeerimisel said siinsed mõisatöölised paarikümnelised kohakesed, kus on seninneed nii waewaliselt läbi aetud, mitmed palwed ja sõidud ministeeriumi, maa juurdesaamiseks jäid ikka hüüdjaks hääleks kõrbe. Käesolewa aasta kewadel saadi siis juba nii kaugele, et maamõõtja asus kohtade ümberkorraldamisele, neljale perekonnale saadi endised postjaama krundid, misjugustele kohtadele ka juba piirimärgid olid asetatud. Enne kui tööd lõpule saadi wõtta, tuli ministeeriumist käsk töö seisma panna.

Kuuldawasti tahetakse anda postjaama kohtasid Püsti „krahwile". Nähtawasti hoolitsetakse ja hellitatakse meil küllaltes elawaid saksasi, kuna kitsates raamides töötawaid põllumehi weel enam pigistatakse. Kuhu on jäänud need hoolitsewad hääled, mis on tulnud põllumeeste erakonna häälekandja weergudel.

*

Nagu mele ustawalt poolt kuuleme on tõsiselt ministeeriumis kawatsus anda postitalu Pagarilt end. Püsti mõisa omanikule tasuks, kes on nussakslane ja saab riigilt tasu oma mõisa eest. Ta leppida ainult tähendatud normaaltaluga selkorral.

—

Sõduritepoe kratt sai 5 kuud.

1. rügemendi kohtus oli neljapäewal arutusel 4. pataljoni noore Arnold Mauritse süüasi sõdurite poest kraami warguses.

Suwel kui poekaupmees oli ära läinud, murdis Arnold Mauritus lahti sõdurite poe uksed ja wiis sealt 60 kr. wäärtuses kaupa, mida suuremalt jaolt ise tarwitas ja osalt ka edasi müütas.

Tunnistajate waral tehti mehe süü kindlaks ja ta mõisteti 5. nädalaks ja 3 päewaks aresti weele ja kelwale.

Ka haridust peab inimestele kohtu teel peale sundima.

Arutatakse Pauline K. ja Anna M. süüdistust. Mõlemaid prouasid süüdistatakse selles, et nemad oma koollealisi lapsi kooli pole saatnud.

Küll wabandawad kaebealused et ühe lapsel olla jalad palstes, teisel laps pole jälle kätnud hästi. Ka pole neil see kooliskäimine sugugi ebenenud. Ühe laps käinud koolis kuus aastat ja neli klassi. „No mis ma tast suurest tühikust sinna kooli saadan logelema," kurdab üks ema.

Kohus aga leiab, et „tütrik" peab, kui muud siis wähemalt, logelema oma aja koolis, kuid oma wolliga teda koju logelema jätta pole seadusega kooskõlas. Kumbki laisa lapse ema saab 10 krooni eht 3 päewa õpetuseks, kuidas laiskadest tütardest wõitu saada.

Jõhwi patarei pealikuks E. Sait.

Jõhwi patarei pealikuks on määratud E. Sait senise pealiku k. t. G. Soodeni asemele. Abipealikuks Artur Gabriel, Toilast.

Jõhwi ÜENÜ osakond algab tegewust.

Jõhwi mõni aasta tagasi asutatud ÜENÜ osakonda on kawatsus uuesti ellu kutsuda. Organiseerimise koosolek peetakse lähemal ajal.

Wiru maanaised koonduwad.

Juba möödunud aastal tekkis üksikute seltsitegelaste seas mõte maakondlise maanaiste liidu loomiseks. Kuigi see möödunud aastal jäi teostamata, on siit tänawu juba hoogsalt tegutsenud. Liidu peasiht on luua kindlamaid sidemeid seltside wahel, töö ühtlustamine kodukultuuri alal, kutsetöös kaasaaitamine ja selle arendamine kõigi maakondlise maanaiste huwides. Samuti on liidu üheks tähtsamaks ülesandeks politiitiliselt erapooletu waimu alalhoidmine maanaiste seltsides, mida senine seltside keskkorraldus ei ole silmas pidanud.

Neli päewi pidas Wiru Maanaiste Liit oma peakoosolekut, kuhu on koondunud kõik teguwõimsad Wirumaal asuwaist maa- ja perenaiste seltsidest. Liidu juhatus kujundati tuntumatest ja kauaaega seltskonnatöö alal töötanud isikutest.

Kohtla, — Kiwiõli, Eesti Manchester.

Narwa elektril ei ole turgu.

Inglaste wabrik hakkab käima 4000 töölisega.

Kyösti Kallio,
Soome eduskunna esimees.

Londoni suurfirma „New Consolidated Goldfields Ltd" katsewabrikus Kohtla ja Püssi jaamade wahel on nüüd 3-kuulise tegewuse järgi, õliajamise — kerge ja raske bensiini ning kütteõli — tagajärjed selgunud, mispuhul tööstuse peadirektor J. O. Baird andis seletusi.

Goldfieldsi katsewabrik erineb oma sisseseadelt täiesti rootslaste, „Kiwiõli" ja riiklikest õliwabrikutest. Goldfieldsi wabrikus ei lähe purustatud põlewkiwi mitte ahjudesse, waid retortidesse, kus õlid suures kuumuses gaasideks muudetakse. Meie teistes wabrikutes põlewkiwi läheb ahjudesse põletamiseks, kusjuures õli aurab põlewkiwist wälja. Katsewabriku seadeldused tähtsamaks osaks ongi retordid, mis esimesed sellesarnased maailmas. Retordid on konstrueeritud leidur Dedilsoni poolt, kes ise Inglismaalt kohale sõitnud ja juhib tegewust retortide juures. Praegu on tegewuses 4 retorti ja 2 on käimapanekul. Retordid tiirlewad Kreenholmi elektriga. kuid samal ajal inglastel oma elektrijõujaam reserwis, kust wajaduse korral wõib woolu wõtta, kui Kreenholmi jõujaam peaks lakkama töötamast. Juhtumil, kui mõlemad jõujaamad lakkaksid töötamast, tuleks retorte käsitsi ümber ajada kuni jahtumiseni.

Esimesed retordid pandi käima 3 kuu eest. Hiljuti jäeti retordid seisma ja waadati põhjalikult läbi nende wastupidawus, kusjuures selgus, et 3-kuulise wahetpidamata tiirlemise juures on retordid jäänud täiesti terweks ja kulumist on olnud hoopis wähe. Sellest järeldati, et uued retordid wõiwad hea eduga töötada. Kaks suurt retorti pannakse tööle 2 — 3 nädala pärast. 6 retorti kokku wõtawad ööpäewa jooksul läbi ajada 250 tonni põlewkiwi. Praegn on katsewabrikus töölisi 182. Katsewabrikuga, peale selle kui kõik retordid on pandud käima, kawatsetakse töötata wahetpidamata 4 kuud ja siis tehakse lõplik kalkulatsioon, mille järele algab uue õliwabriku ehitamine. Praegu on weel raske öelda kuidas algab suure õliwabriku ehitamine, s. o. kas retordid ehitatakse korraga wõi osade kaupa. Kuid tõenäolisem näib olewat, et uue õliwabriku jaoks retortide ehitamine wõib sündida osade kaupa, kuna wahepeal tööstusel tuleb saaduste jaoks ka turge hankida. Suurel õliwabrikul oleks öö-päewa jooksul läbitöötamine 5000 tonni ja siis wõiks umbes 4000 töölist teenistust leida.

Inglise katsewabrikul on weel awamata kaewandused. Põlewkiwi wõetakse Kiwiõli, Küttejõu ja ka riigi kaewandusest. Uue õliwabriku ehitamise puhul awatakse oma kaewandus. Kaewanduste all on maaala 10.000 ha.

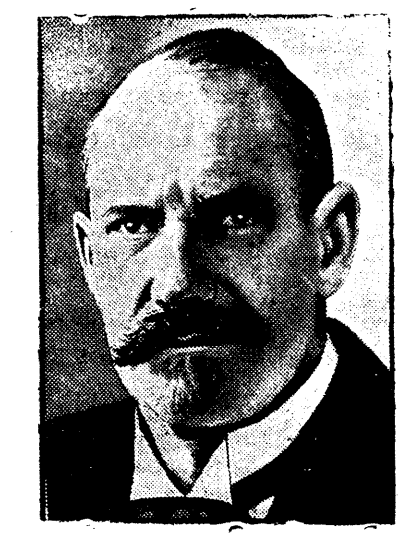
Nüüd on Kreenholmi uus jõujaam tegewuswalmis. Jaam on tubli, seda tunnistawad asjatundjad. Jaamale pandi suuri lootusi ja nende lootuste najal wabariigi waitsusti soodustas mitmeti jõujaama ehitamist, muuseas lubati tollita sisse tuua hulga masinaid ja isegi metsa, mida meil omalgi küllalt.

Majandusministeeriumi eriteadlane hr. Hinto käis neil päewil Kreenholmi uut jõujaama waatamas. Saadud muljed on wäga pessimistlikud, kuigi jaam on hea. Jaam on liiga tugew.

Jaam on ehitatud selleks, et anda 3200 kilowatti elektrienergiat päewas, kuid elektrit läheb kõigest 600—700 kilowatti päewas, see on keskmiselt üks witendik jaama wõimest. Jaam töötab ainult $^1/_5$—$^1/_6$ osa jõuga. Kõige halwem on, et pole wäljawaateidki elektritarwituse suurendamiseks.

Lootus on „Kiwiõlil" wabriku tegewuse laiendusele, kuid „Kiwiõlil" endal pole praegu tegewuse laiendamise kawatsust. Aga suurendatudki „Kiwiõlil" puhul waewalt pool jaama jõust leiaks kasutamist. Teised Wirumaa elektritarwitajad on nii wäikesed, et neid ei saa tõsiselt arwesse wõttagi. Rakwere linn tarwitab kõigest 200—250 kilowatti päewas, kuid temal on kasulikum wõtta seda mujalt. Narwa-Jõesuu ei suuda tarwitada üle 100 kilowati päewas. Jõhwi alew tarwitaks weel wähem.

Alul tehti suuri arwestusi taludega ning oldi arwamisel, et Wirumaa külad, asundused ja talud lähewad petrooleumi tarwituselt elektri tarwitusele. Nüüd selgub, et talud oma enamuses ei taha elektrit. Talupidajatel pole raha elektri sisseseadmiseks. Elekter leiaks taludelt rohkem tarwitust, kui riik saaks elektri sisse ja talud pikkamisi tasuksid need kulud. Niisugust wõimalust riigil aga pole. Talud ajawad läbi õige wähese arwu petrooleumilampidega, nõnda et elekter tuleks neile wast kallimgi kui petrooleum. Iga talu jaoks läheks elektri sisseseadmisei waja wähemalt kilomeeter liini ja see maksab 60.000—70.000 senti. selle amoratisatsioon tuleks aastas 6000—7000 senti. Praegu on talud waesemad kui kunagi enne, mispärast ei saada unistadagi niisugusest luksusest kui on elekter. Hr. Hinto arwates ei ole praegu ega ligemas tulewikus üldse mingeid wäljawaateid talude elektrifitseerimiseks. Narwa suuresse jõujaamasse on aga tältsa ilmaaegu mahutatud suuri kapitale.

P. Svinhufvud,
Soome president.

„Näitejuhi äparduseđ" Sompa näitelawal.

Pühapäewal 27. septembril kantakse Kalina Wabat. Tulet. ühingu tegelaste poolt esmakordselt Sompa Tuletõrje ühingu näitelawal K. Kaasiku kolme waatuseline lauludega naiste näidend, „Näitejuhi äparduseđ." Näidendis laule saadab kaasasõitew sümfoonia orkester, kuna kontserdile ja tantsule mängib Kalina puhkpilliide orkester hra O. Treffeldt'i juhatusel.

Põllumeeste päew Jõhwis.

Jõhwi põllumeeste seltsi korraldusel on 1. nom. s. a. traditsioonline põllumeeste päew.

Suured pisiasjad.

Mõtteid teatrist, tööpuudusest ja igapäevasest leivast

Narwa on wäike. Ja wäikesed asjad sünnivad wäikeses linnas. Ent leidub kõikjal inimesi, ka wäikeses linnas, kes kaugeleulatuwa käewikpega, laia õhkega, osutawad Euroopale ja sõnawad: enam kultuuri, olgem eurooplased ka kunstis!

Nii Alutaguse häälekandjas „Põhja Eesti" nr. 108 leidus Amicuse „meremadu" — arwustis Narwa teatris mängitud „Põrunud aru õnnistuse" kohta. Olgugi et too arwustis olt wähe hiilnenud, olt ta niiwõrt, peab isegi nenditma, sihilikult materdaw, et ei kannata ses suhtes wälja ühtegi arwustist.

Arwustada arwustist on mõttetu, ent kui see on põrunud aru fiasko, siis wõiks tõmmata mõningaid paralleele ja awastada ka õiglaseid mõtteid.

Teatawalt põhjustil Amicus on tänawuse Narwa teatri repertuaari peale õige kurt. Juba Shakespeare'i „Othellos" nägi too härrake lawastuse äpardumist ja seda hullemalt weel Raudsepa „Põrundarus".

Põrunud aru fiasko — ümmargune null — kultuurikriis — walelawastus — wõhiwõõrsus — perekondlik odawjant — teatri warewaesus — halb hea nali — absurdum, — need on Amicuse mõtted Narwa teatri, näitlejate ja mängutaseme kohta!

Teab, kuis too härra ütki nii targaks on saanud? Kas enda walmiduse kriisi tulemus? Üleöö tahta almuüksi enda „kunstimaitse" kohaselt Narwale teatrit á la Estonia wõi, — nagu ta kirjutisest näib, — koguni á la Lessing — on ometigi wõimatu ja liig! Mulde, Amicus ülemullu, kui arwustas mele lehele sama teatrit ja mullu, kui mõnesuguisil kaaluwail põhjusil katkestasime temaga kontakti pidamist ja ta tööias praeguses Alutaguse häälekandja toimetuses, — oli hoopis teisel arwamisel Narwa teatrist. Ta isegi nentis, et wäikelinn kui seda Narwa on, ei suuda arusaadawalt kõige paremat pakkuda.

Ja nüüd? Nüüd on tulnud siis „põrunud aru fiasko". Ta kirjutab:

> „. . . Narwa teater andis lawaliselt wõhiwõõra, odawate wõtetega perekonna-jandiliha ja were, millega on maias „loorbereid" lõikama fakslastepaar Arnold & Bach, ning selles laadis rassiti ja rühiti tüki lõpuni, nii et südamel hakkas paha ja meele mõlkus küsimus; milles sarnase lawastuse juures teater arwab üldse oma ülesandeid seiswat?"

Oh, waene Amicus! Sellepärast ei maksa weel südamelesel pohaks minna juhtkui restoran „Lindeni" pliiwargal! „Paha südamega" härral peaks ometi meenuma ta enda ülistawad arwustised Arnold & Bach! lowateoste kohta. Ja kas mele Raudsepp waheit ei wõi selliste kuulsuste eestujul kah luua mõne sellise „perekonna-jandi?"

Mis puutub Narwa teatri kõrwutamisse Estoniaga, siis on arwatawasti ju kõigil selge, et Jaanilinn pole Joaorg, New-Yorg pole Narwa, Stalin pole Rooma muistne imperaator, kuidas wõib Narwa teatergi olla Estonia?

Waheit aga siiski Amicus teab teeb, kuis Narwa teatri. näitlejate jm. wõimed wõiksid Estonia tasement küünida? Kahjuks ta ei näita teed!

Muidugi, ei jäänud ka mina kõigiti „Põrunud aru õnnistusega" rahule, tal olid ka oma weakesed ja kõwerikud, ent ei saa ju kuidagi mele prowintsilinna teatrit mõõta Estonia kunsti mõõdupuuga. Siin on waks wahet. Pealegi nii materdaw-terawalt. Ja ülekohtuselt, seit peale ühe inimese, jäi publik täiesti ettekantawaga rahule.

Lõpuks: ei tea, millega oleks pidanud asendama komöödias seda Amicuse „arusaamatut naeramõttamist, kargiemist, kemplemist, klounitamist, kehtpütitamist" jne.? üheI inimesel oi ju niigi igaw seda näidendit kaeda!

Mis puutub Rita Wene teatrisse, kes käib meli etendusi andmas ja kelle wõõrusetendusil publikut alati rohkesti, — siis ei peitu publiku rohkuses mitte asiolu, et „teatri kultuuriline juhtimine ei sünni järjekindlalt," waid fakt, et rilalaste harukordseil etendusil käib wenelasi. Ja wenelased hoiawad itka oma poole. Need eestlased aga, kes wiibiwad etendusil, käiwad rilalasi waatamas kui wälismaalasi!

Jah, see on wäikelinnade suurshestimeeste kurbloolus: tahetakse teisi õpetada, kuid ei näidata ükskõikumatult mis saaks asja parandada. Utleb ju rahwasõna: Näed wiga laita, tule ja aita!

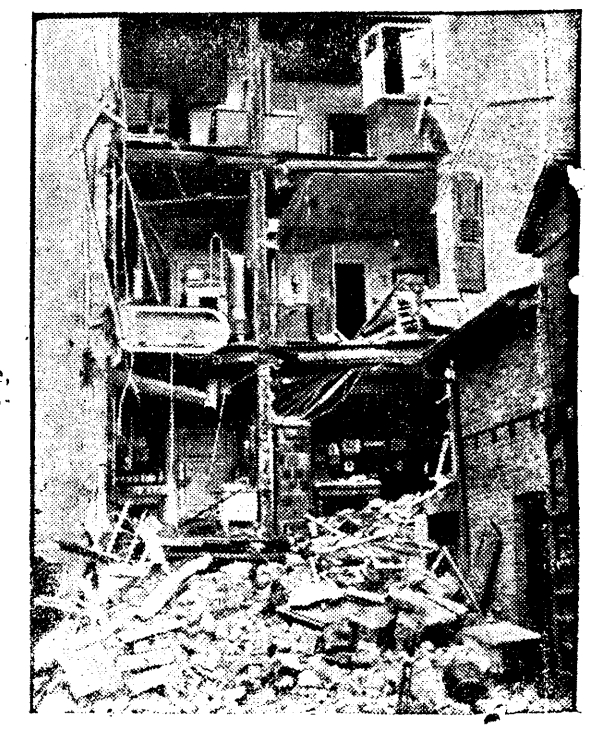
*

Wanema töölnspektori kogutud andmetel töötab Eesti suur- ja keskmõõtmes 1575 kodakonduseta isikut ja 394 wälismaalast. Kui arwame juure wäiketööstuses töötawaid wälismaalasi, saame kaunis suure arwu.

Imelik, mispärast waitsus sellega ei arwesta, et oma tööline saaks leiba, waid laseb rahulikult wälismaalasi praegusel töötehwal ajal nostida Eesti töölise leiba. Ometi alles hiljuti wiiksatus ajalehist teade, et Eesti meistreid ja töölisi saadetakse wälismaale. Wõi arwatakse, et Eesti tööline ei suuda teha seda tööd, mida teeb mõni tschehhoslowaklane wõi lätlane?

Meil töötab ja hulk kutsekoole igal alal ja see wildak arwamine ei tohiks meil waitsusringkonnis paika leida. Kõige otstarbekohasem oleks, kui siisseõidu- wõi tööluhade andmist wälismaalastele piirataks. Seda on teinud juba peaaegu kõik suurriigid. Ega's wäikeriikideski majandusliikud raskused wähemad ole?

—n.

Plahwatuse- õnnetus New-Yorkis.

Waade kolmekordsele majale, mille alumisel korral asus komuniste relwade ladu.

Heinategemine üksteise kaisus.

Poeg läks „ülekäte", tütar toidab wallandatud sulast.

Peretütre ja sulase armuromantika.

Mõni aeg tagasi palkas Jõhwi walla leski naistalupidaja oma „ülekäte" läinud poja asemele sulaseks äsja kaitsewäest wabanenud noormehe.

Aegade jooksul tekkis sulase ja peretütre wahel soosem wahekord, millest poolpimedal taluperenaisel polnud aimugi. Lõpuks tegid aga kurjad keeled armuwahekorra emale teatawaks ja õnnetu ema tegi karjapoisi spioneerimisel kindlaks, et noored heinal olles pigemini weedawad aja ükskõikse kaisus kui tööd tehes.

Alul oli ema sellega rahul, lootes asja paranemisi. Ent rukkilõikuse ajal lõõdi sulane talust siiski wälja.

Nüüd algas mustlasromantika. Poiss asus tütre juhatuse järele elama naabertalu küüni, kuhu armunud peretütar kandis toitu ja käis ööbimas.

Seni kui ilmad soojad olid, wõis kõigiti rahul olla ja peretütar tegi ükskõikse kõwasti tööd, et uut sulast ei wõetaks, kes armastuse wõis nurja ajada. Nüüd aga wiiude ilmade tõttu oli peretütar sunnitud otsima kallimale soosemat ruumi ööbimiseks. Selleks waiitigi rehetuba, kust aga kallile peab hommikuti pagema meisa, et ämm ei saaks teada selleit. Samuti wara peab pagema ka peretütar ise oma harilikku magadiskohta.

„Wiro wasikas" otsaga Rootsis.

Näitleja Kalm teenib ränka raha.

Kahepeaga wasikas wiiakse muuseumi.

Kunlsa „kahepeaga wasika", mis käesolewa aasta alul sündis Eestis, omandas talumehelt keegi artist Kalm, kes haruldast imelooma mööda kodumaa klaatasid näitas ja sellega head raha tegi. Kui Eesti oli risti ja pöiki läbi rännatud, laadis mees wasika laewale ja sõitis temaga Soome. Seal oli rahwa huwi kahepeaga „viru wasika" wastu weelgi suurem.

K. kogus oma ümber paar-kolm eesti palagani-näitlejat ja mõned akrobaadid ning nii kujundas omale pisikese ränditsirkuse, kellega hakkas rändama mööda Soomet ringi. Igalpool olid tasetenduseid wiimse kohani wälja müüdud. Soome-reisega tegi K. omale umbes pool miljonit senti puhaskasu.

Soomest K. siirdus Rootsi. Ka seal on wasikal suur menu ja K. on juba pärls rikas mees. Ta tahab peale Rootsi rännata läbi weel Taani ja Norra ning siis wasika mõnele muuseumile wõi loomaaiale maha müüa.

Nii on see 50 krooni, mis K. maksis wasika eest talumehele, end jämmu enam kui sajakordselt tasunud.

Narwa-tagused maa-alad likwideerimisele.

Nagu tuulda, kawatsetakse kõik riigistatud ja peremeheta maad Narwa-tagustes waldades müüa pärisomanduseks.

Muu seas antakse planeeritud riigimaist juurelõikeid Komarowka, Sarjetse, Dolgaja-Nitwa, Nilgiküla ja mõnele teisele talule.

Peeter Põllu nimeline kapital

2. sept. 1930. a. prof. Põllu surma puhul kokkukutsutud Eesti Noorsoo Kaswatuse seltsi erakorralisel eestseisuse koosolekul otsustati asutada E. N. K. S-i tütarlaste Gümnaasiumi juure Peeter Põllu nimeline kapital, mille sissetulekust antakse stipendiume sama kooli õpilastele. Kapital luuakse praeguste ja endiste lastewanemate ja endiste õpilaste, kui ka teiste asjale kaasatundjate poolt.

Erisugused isikumaksude normid.

Isikumaksude normid on waldades mitmesugused, ühes wõrdlemisi madalad, teistes sellewastu kõrged. Nii on Wirumaal kõige odawam isikumaks Kalwi wallas, kus ta on 1,5—4 kr. Kõige kõrgemate maksumääradega waldade hulka kuuluwad Püssi ja Narwa wallad, kus madalamaks maksunormiks 5 ja kõrgemaks 25 krooni.

Siiamaimud jõkke.

Narwa kalakaswatusmaja Kreenholmis kawatseb eelolewal talwel kaswatada miljon elujõulist lõhemaimu ja ½ miljonit elujõulist siiamaimu. Maimude jõkkelaskmine sünnib kewadel.

Sõdurid wabanewad 29. skp.

Järjekordne „pereheitmine" kaitsewäes.

Wabariigi waitsuse otsuse põhjal wabanewad tegelikust kaitsewäeteenistusest need kaitsewäelased, kes on teenistuse wõetud möödunud aasta oktoobrikuul, käesolewa kun 29 päewal.

Ehkki meil praegu teenistusaeg on wõrdlemisi lühikene, ainult 11 kuud, kuid siiski ootawad sõdurid juba ammu seda päewa suure huwiga. Olakse rõõmsad, kui wõidakse jälle üks päew seinakalendrilt maha tõmmata.

Tulew nädal toob seega hulgale noormeestele jälle töölise wabaduse, sest kroonu elu on siiski teatud piiratud „wangielu."

Kohe peale oktoobri kutse meeste wabanemist tulewad rügemente uued mehed noorte pataljonidest: Tallinnast, Pärnust, Wiljandist, Rakwerest ja Jõhwist.

Wanad lahkuwad ja noored tulewad Narwa esheloonidena.

Metsatööd Alutaguisel.

Wesi takistab tööde läbiwiimist.

Mõni päew tagasi alustati Alutaguisel mitmel pool metsatöid. Suuremaks tööstuskohaks on Jõhwi alewi ümbruse paksud metsad. Ettewõtjateks on peamiselt eraisikud, kuid ka riigitöötajad on mitmel pool töödega alguse teinud. Praegu on suurels tööde takistuseks wesi, mis sügiswihmade tagajärjel metsadesse kogunud.

Gloria Swanson abiellus.

Eestisse jõudnud teadetel on kinodiiwa Gloria Swanson abiellunud neljandat korda. Uueks meheks on automabrikant Michel Farmer.

L. P—ar.

Kolm pisilugu.

Salapiirituse ohwer.

1.

Waat, sügis on jälle käes! Ja piirituse wedu pimedate ööde tulekul hoogsanenud.

Räägitakse, et tänawu „piirituse kuningatel" suurt lõikust pole. Aktsiad on langenud, piiritus-turistide wahel wõistlus terawnenud.

Ja mis sa hing imestadki! Majandusline surutis annab end ju kõikjal tunda. Ei kerge pole kellelgi!

Aga kas teate, mis F. Buksmaniga juhtus? Ei tea? Noh, hüwa, mina teen. Ja jutustan kohe wäcskeima uudise.

Buksman, teate, oeti sõjaseisukorra piirkonnast hoopis wälja. Teiste sõnadega — piiriwalwe näitas oma wõimu ja tegi kindlaks, et Buksman olewat siisemaale salapiirituisi toimetanud. Noh, ja siis?

Waat, siin see konks ongi, kuhu midagi ei saa otsa riputada! Wäljasaadetu walis oma elamispaigaks sünnikoha — Walwara. Muide, see kohake asub wäljaspool sõjaseisukorra piirkonda ja seaduisenõudeid olekski täpselt olnud täidetud.

Aga . . .

Ükspäew haaraski Buksman wanad tühjad plekkplaskud, woodimadratsi ja karbi „Mikadot" kaenla alla ning marsis kelser Neerona nach Walwara!

Wallamaja juures tuli „sisserändajale" wastu endine würtspoodnik Aadam Gegelpits.

„Oo", räuskas mees rõõmsalt, „sind ka, wennas, käha!"

„Jah, tulin tuttawaid kaema. Waheit ehk saan kellegi pool ulualuisegi pikema peatuse mõttes."

„Oo, miks mitte. Heameelega wõtan minagi sind wastu. Kas äriasjad?"

„Ei. Mind saadeti wõimude poolt sõjaseisukorra piirkonnast wälja kui salapiirituisemüüjat."

Gegelpitsi nägu wenis pikaks. Ja nägu muutus surmtõsiseks.

„Wõi wõimud? Wälja saadetud. . . Ja. . . Waata, mul siiski on kitsas. . . Nägemiseni, mul on rutt", ja Gegelpits eemaldus Buksmanist kui katkust.

Tee käänakul põrkas „sisserändaja" wastamisi sadulsepp Peet Rowskyga.

„Jumalime, Buksmanit saab ka harwast näha? Kus elasid, käisid-olid?"

„Tasa-pisi." Ja ta jutustas Rowskyle oma häda.

„Wõi nii?" imestas see ja ilsas siis pelgikult ning otsekoheselt juure:

„Waata, mina ei tahaks sinuga kauem jutleda, mõni ehk näeb weel, et sinuga westlen ja mis siis. . . Tead, kurjad keeled. . ."

Ja astus suurte sammudega edasi.

„No nüüd on hull lahti", mõtles kurwastunud Buksman, „mind koheldakse kui kuritegijat!"

Ta püüdis kõnetada weel mõnda oma tuttawat, kuid need olid nähtawasti juba haisu ninna saanud ja uustulnuka kohta andmeid kogunud. Kui suur siis see Walwara itka on, kui juba Narwaski nuusitakse üles ja loputatakse ilgemise intiimelu musta pesu. Ja kogu wabariikki on kui peopesal.

Nii siis juhtuski tõesti sündinud lugu: Buksman oli sõjaseisukorra piirkonnast, s. o. Narwast wälja saadetud, ta sõitis Walwarasse, ent wõeti siin wastu kui ärakaranud wangi. Kui tänapäewa Rinaldo Rinaldinit wõi Peeter Kürtent.

Ent: mis pidi ta tegema?

Hea nõu oli kallis.

Ja oligi lõpuks käes.

Teate, tal oli kui piiritusega kauplejal piiritus-putka, mis talweti asub jääl (jää muidugi merel!) Putka olt ta toimetanud kewadel rannale — waheit läheb ehk jälle waja. Ja Buksman otsustas.

Ükspäew haaras ta putka selga ja lõi selle üles keset Walwara lagendikku. Kui juba isoleeritud kaaskodanikest, siis olgu täiesti! Putkale asetas sildi kirjaga:

„Siin elab F. Buksman."

Sellisel elamisel olid muidugi mõtlesed halbtused: esiteks puudus korrapärane korsten ja talwel on külma ligipääs garanteeritud. Teiseks kohalikud elanikud ei annud end ligi jae. Aga ka hüwed: majamaksu pole tarwis maksa, tulumaksu maksmisel on kriips peal ja mis peaasi — oled ju majaomanik ja üürilistega pole mingeid sotsiaalseid seiketusi!

Mina kälsin korra teda waatamas seal. Aga ei puutunud temaga kokku — nähtawasti mees kartis NW tuult ja purjetas jällegi merele!

2.

Zeppelin Narwa.

Julius Majooiuäal on kawatsus, jah, nimelt kawatsus, osta endale zeppelini. Teate, nihukese wäikese, millega wõib sooritada Narwa — Tallinna wahelisi reisijate wedu, ent mis hinna pooleit kui ühelsimeline „zep" oleks olnud kaunis odaw.

Olgugi et kurjad keeled räägiwad, zeppeliniga palju ei teeni, uudiseks ta on siiski ja kahjatsema peab, et toimetaja-härra ei arwestanud mu südamesoowiga ja paigutas käesolewa märkuse joone alla.

3.

Kaks osakonda.

Eestis on mitu wäikest linna. Ja mitu wäikest piisasja, millest argipäises askelduses möödud, ilma et olekski midagi tähele pannud.

Nii ühes linnas on kaks noorte osakonda. Nad tekkisid ükshaawal, mistõttu ka ühenimelised.

Nimelt elas ses linnas omalajal keegi mustajuhti kommunist, kes wäga sarnane ühele praegusele osakonna liikmele. Elas ja oli. Lõpuks ta oli willanud linna wälkekodanikust elust, asutas noorte osakonna ja matkas suurte lootustega „paradiisi" elu-oluga tutwunema.

Ent ilma juhito seltsi wõi koondise töö jääb kängu. Nii juri ka see noorte osakond.

Möödusid aastad. Siis tulid targad pead kokku, kopsisid kämalatega tolmunud osakonna arhiiwi ja puhusid ühisel jõul osakonnale uuesti elu sisse. Tõesti, osakond wõttiski elu sisse. Kuid mitte kauaks. Jälle tekkisid etteotsa juhid, kel olid eriplaanil poliitilised huwid ja kel noorte seltsataga awanes laiem omakasupüüdlikkuse tööpõld.

Osakond hakkas kokku kuiwama. Ent nüüd tekkis osakond nr. 2. Ja etteotsa astusid noored ise. Ja nüüd on ses linnas olukord selline, et esimeses osakonnas tegelewad poliitilised noored ja teises — noored noored...

L. P—ar.

*

Kohtunik: „Teie warastasite ratta, on teil warem karistatud?"

Kaebealune: „On küll, ja kuidas weel! Ratta omanik peksis minu waese omaks."

Kus asub Eesti suurim nahawabrik?

Sõdurite erikeel.

Huwitawamaid sõdurite erikeele sõnu.

Kuidas kõneleb Narwa sõdur?

Igal „sotstaalsel ütsusel on oma erikeel: õpilastel, kaluritel, töölistel, sõduritel jne. Eriti tugew ja wäljakujunenud keel on aga sõduritel, sest nad on tugewasti eraldatud kindlusemüüride kaudu muust maailmast. Sõdurid pääsewad muu maailmaga ühendusse ainult korda paar nädalas. Selles kindluse müüridega eraldatud „maailmas" on tekkinud ka oma keel, mis erineb tublisti harilikust keelest.

Toome mõned huwitawamad näited Narwa wäeosades leiduwaist sõnadest.

Olgu siinkohal weel tähendatud, et wäljamaal on sõdurite erikeelt uuritud juba aastakümneid tagasi, ning ka Eestis oli suurem „sõdurite keele" uurimine möödunud aastal Tartu ja Wõru wäeosades üliõpilaste poolt. Kokku on korjatud

üle 600 erisõna,

milline hulk kaunis suur.

Kuidas kõneleb aga Narwa sõdur?

Arusaadawalt kõige rohkem erisõnu wõrsub asjust, millega enam tegeletakse: ülemad, õppus ja sõök.

Kõigile tuntud üleajateenijad on lihtsalt „nahad" — „naha wenitajad." Kord olla küütud ühe wanema reamehe käest,

misfugune on Eesti suurim nahawabrik?

Wastus olnud, et „allohwitseride kool Tondil." Teiste suuremate ülemate kohta tarwitatakse harilikult lühendatud nimetusi, mis ka ametlikult tarwitusel, näit.: rühmül, kompül, patül, rügül jne. Rügemendi ülem on wana „wana kolu" ja teistel kõrgematel ohwitseridel on nimetused peamiselt oma omaduste järel antud. Ameti järel on nimetused:

welsker — „Joodi-Jüri"

ehk „joodipudel", kingsepp — "pigilind", kirjutajad — „sulemurdjad" ehk „tindijoojad", telefonist — traatsaba, toitlustaja — „raswamagu" jne. Ka wälisematel ülemustel on oma nimetused. Jaoülem, kes alati jao ees käib on „lumetallaja" ehk „jupi jumal". Järgmised ülemad — rühmawanem on „kompani tät" ja see on kompanii kõige kurjem mees. Weltweebel on „weltjoowel" ehk mõnel pool isegi nimetud omapäraselt „põrgumasinaks."

Kõige huwitawamad on toitude nimetused, sest toidukütmus on wäga sagell „kibe." Kui mõni mees kodust pakk saab, siis on see „ahw" ja kaasteenijad on wäledad

„ahwi käsi läbi lõikama"

s. t. „ahwi lahti wõtma. Toitude nimetust: leib — „turwas", sai — „wait", kuiwikud — „ingli pirukad," heeringas — „ööbik," kilu — „ööbiku keel," kartulisupp — „wäliswaluuta," hernesupp — „laskeasjandus", pasteet — „asfalt," liha ja kartula worm — „õlekatus," tangu-kartula pudru— „poolwillane" jne.

Sama rohkearwuline ja wäljakujunenud ütsitasjaline nimestik on ka

wiina ja napsude kohta.

Liiter wiina — „riigiwanem", weerand liitriline pudel — „asunik," leti ees wõetud napsud — „riwi-naps," 25-sendiline topka — „kapten," pisut suurem naps — „polkownik."

Walusasti annab end kaitsewäes tunda

suitsunälg,

küsitakse ikka, anna mulle üks „hall", ehk „mahw" jne.

Ka naisterahwaste kohta on palju nimetusi. Nii on: ineiu naine — „shrapnell," kena neiu aga — „laps" „tots," „tips" ehk „liblikas." Kui mõni sõdur, kel weel tutwusi pole, siis käib ta pulwaril „noolimas."

Noorsõdur on „Jaan" ja reamees. kes kõigega kogenenud on „wunts" ehk „jas.". Laisad mehed on „sitidiwennad" ehk „willad wennad." Kõwad riist-saapad kutsutakse „tankideks" ehk „wunkideks", kuna praegune müts on „puulõikaja", endine pikanokaga „anderkopp".

Relwa katsutakse „naine",

„abikaasa" — „tükk", mõõk — „heeringas," ägedad mehed „tihwt-wennad", wilets mees — „pätt", kui midagi on kadunud, — „kisse tehtud," „mehele läinud," terawusi rääkima — „pomme pildama," „pirne wiskama." Kui sõdur lelab suppi seest lihatükki, siis „astus ta kokkale warba peale."

Kui kedagi degradeeritakse, siis „tema au ja hiilgus läks sõnniku hunniku taha looja."

Need on wähesed huwitawamad näited sõdurite erikeele kohta, kuna nende sõnade tähelikuks loeteluks

kuluks ära wähemalt üks ajalehe leheküljg.

Suurem osa neist sõnadest on wäga huwitawad keeleuurijalle. Sõduri keeles tarwitatakse neid ja teisi erisõnu iga päew, kuid eraisikuile tunduwad nad natuke naljakatena.

W. r.

Narwa edeneb keegli-mängus.

Weeremängu harrastajate seltsil üle 80 liikme

Narwa Weeremängu harrastajate Selts pidas teisipäewal, 22. sept. „Ilmarises" oma aastapeakoosolekut.

Seltsil on üle 80 liikme, kes harrastawad keeglimängu Narwa wiel weereteel. Aasta jooksul on korraldatud mitmed wõistlused, nagu: individuaalwõistlus Narwa meistri nimele (esikohal hra. Borchert), grupptide-waheline wõistlus (esikohal „Fortuna" meeskond), „Ilmarises" selts igaaastane wõistlus (esikohal hra dr. Becker) ja teised wähemad.

Wäljaspool Narwat wõeti osa ülerliitlisest wõistlusest Pärnus, kus Narwa tuli teisele kohale. Üldse wõib märgata selle spordiala edenemist Narwas.

Uue juhatuse koosseis järgmiseks aastaks oleks: esimees J. Hansing, abiesimees J. Blös, laekaholdja A. Hansing, kirjatoimetaja J. Trenfeldt ja liema abi E. Toffer.

Tulekuma sealpool traataeda.

Kas kulakud tõstawad uuesti pead?

SSSR-i kolhoos tulemeres.

24. septembri õhtul kell 9.30 min. nähti piiriwalwe Lõmmi kordonist suurt tuld sealpool traataeda SSSR-i maa-alal. Kanguse tõttu ei olnud wõimalik kindlaks teha, mis traataia taga põles. Tule suurusе järele, mille kuma isegi Narwas näha oli, wõis aga otsustada, et põles korraga 2 wõi 3 hoonet.

Et tuli näis olewat endiste Blekinhoffi ja Marienhoffi mõisate lähedal, siis ollakse siin arwamisel, et tuli häwitas ühe kolhoosi SSSR-is.

—

Walerahad Narwas liikwel.

Kaitsewäelane pakkus kioskipidajale wale kahekroonilist.

Möödunud laupäewal ilmus Balti tänawal asuwasse M. A. kioski teegi kaitsewäelane, kes pakkus kauba eest kahekroonilist hõberaha, mis juba pealiskaudsel silmitsemisel osutus waleks.

Sõdur seletas, et saanud raha kaitsewäest palga näol, kuid see on raskelt usutaw, sest raha oli niiwõrt halwalt järeltehtud, et seda wõib õigest igaüks pealiskaudselt waadates eraldada.

Nagu me kuuleme, on möödunud nädala jooksul samasse kioski weel kahe isiku poolt walekahekroonilisi pakutud, mis aga õigetest erinesid ainult kõla poolest.

Et juba ühel kioskipidajal nädala jooksul on tegemist olnud kolme walerahaomanikuga, siis peab kahtlemata arwama, et walerahasid Narwas jällegi rohkelt liikwel.

Kodutööstusele Narwas jalad alla.

Mispärast kannatame tööpuudust?

Kodutööstuse Narwa osakond asutati k. a. kewadel. Selle osakonna tarwitusest pidas referaadi riigikoolinõunik hra J. Kiiwet „Ilmarises", kus tõi ette fakte, mis näitawad et meil wälismaalt weetakse kaupu, milliseid kodumaal wõiksime ise walmistada.

Näiteks, Eestist wiiakse hobusesaba jõhwisid wälja, kus neid ümber töötatakse ja kõrge tolli all uuesti tagasi saadetakse. Sellega wõimaldame wälismaalastele tööd, aga ise tööpuuduse all kannatame.

Samuti toome wälismailt sisse labidawarsi, terariistade päid, sulepäid, kuiwatuspresse ja muid sarnaseid artikleid, missuguseid ise suure eduga wõiksime walmistada. Nimetatud asjade walmistamine ei tee meile mingisugust raskust, kuid raske on neid üksikult realiseerida.

Wiimast asjaolu arwesse wõttes asutati kodutööstuse Narwa osakond, mille asupaigaks on naiskutsekool, Moonaladu tän. 2. Lähemaid teateid saab sealsamas teisipäewal kella 1/2 6 — 6. Seni on walmistatud naiskäsitöid. Wäljapanekud müügiks on pr, Ratassepa kaupluses, Suurel tänawal. Uusi liikmeid wõelakse wastu naiskutsekoolis ja pr. Ratassepa äris.

Mis wõib juhtuda, kui inimene purjus...

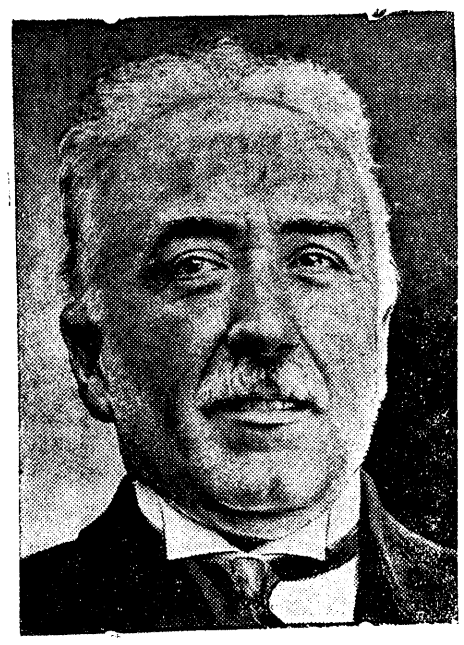
Reisirong pidi Uusküla ülesõidukohal joobnule peale sõitma.

Tänutäheks rusikaga hoop näkku.

Kolmapäewal, 23. sept. õhtul, mil rong Narwa jaamast wäljub, liikus raudteel ülekäigukohast Uudeküla keegi keskmistes aastates joobnud mees, Kuna igal hetkel wõis rong liikuma hakata, siis oleks wõinud joobnu kergesti weduri alla sattuda. Kreenholmi ülekäigukohas püüti teda paari noormehe poolt kinni pidada senikaua, kuni rong oleks möödunud, kuid joobnud rabeles end lahti ja liikus waarudes roobaste wahel Uueküla poole edasi.

Samal silmapilgul wäljus jaamast rong. Joobnu oli sellele teele läinud, mida mööda liikus rong.

Õnneks märkasid seda noormehed, kes haarasid mehest nüüd ta rabelemisele ja wõimule waatamata kõwasti kinni, ega lasknud teda enne lahti, kui rong oli möödunud. Tänutäheks elu päästmise eest külvas aga see noorimehi sõimuga üle ning löi ühele koguni rusikaga näkku.

Alcala Zamora,
Hispaania wabariigi juht.

Uputaw pori Wana-Peetris.

Elanikud põgenewad Kesk-Aguli tänawast.

Narwa „Waeste-patuste alewi" traagika.

Narwa üht wanemat linnaosa kutsutakse: wana Peetri alew. See alew algab Tallinna maant. asuwast Kiwisaare majast, kaasa arwatud Kuböshkini maja, kuni 1. Rohelise tänawani. Alewik ise on wanem kui terwe Peetri alew, Joaorg, Uusküla, Paemurd j. t.

Eat oma wanusele waatamata on wana Peetri alew üks mahajäänumaist linnaosist. Elamud on tõesti kokku wajumas, kõdunemas. Elanikkond, kelle esivad sinna maju püstitanud, püüawad sealt ära pageda — kuiwemasse linnaossa.

Tänawad on põhjatud ja eriti sügisel pori tõttu ligipääsmatud. Tublid talupererehed hoolitsewad oma loomade karjateede eest enam kui mele pürjerid selle mahajäetud linnaosa eest. Ei juhtunud see just ammu, kui Suur-Aguli tän. porri uppunud hobune ja mullikas! See koht olnud Wiiburi ja Kanaska elamute lähiduses — keset tänawal

Sealt kandist elanike wäljapääs kodunt on õige raskendatud: sagell sõlstatakse põlwini tänawa poris. Ja üksti woorimees wõi auto ei soowi sõita sinna „end uputama."

Lõpuks: kas siis tõesti ei leidu kiwirahne, millega wõiks seda „tänawat" wähegi „sillutada"? Warsi tulewad ka hädaabitööd. Wõi siis ei mõelda enam üldse selle wana linnaosa peale?

Pori-Hans.

Lõuna waheaeg kaob.

Haridus- sotsiaalministeeriumi täiendaw määrus käitiste tööaja seadusele.

Sotsidele tagant-järgi aru pähe.

Haridus-sotsiaalminister kinnitas neil päewil määruse, mille alusel käitistes wõib ära kaotada seaduses ette nähtud lõunawaheaja.

Warema määrusega oli töölistonna soowidele järele andes lõunawaheaeg kaotatud omnibussiliinidel ja trammil, kuna nüüd uus määrus õiguse annab kaotada lõunawaheaega ka nendel töödel, mis sünnitwad wälisaspool käitiste ruume (weewärgi ning kanalisatsiooni tööd j. t.), kui ka nendes, kus töö käib kahe-wahetusega. Lõunawaheaeg wõib ära jääda ka kõigis teistes käitistes, kui tööandjad ja töölised selleks kokku on leppinud. Kus tööliswanemad olemas, seal tuleb lõunawaheaja ärajätmisel kokkuleppe sõlmida tööliswanemate nõukogu ja tööandja wahel, nendes käitistes, kus aga tööliswanemad puuduwad, tuleb tööandjal lõunawaheaja ärajätmiseks kokkuleppele jõuda kogu töölisstonnaga.

Kokkulepe peab olema kirjalik.

Määrus awaldatakse „R. Teatajas" lähemail päewil.

Wiiekümnest 5 kõlbulikku.

24. sept. oli Jõhwis kaitsewäele hobuste wastuwõtmine. Kokku oli alewi turuplatsile toopud üle 50 hobuse. Kelledest ainult wiis kõlbulikuks tunnistati ja wastu wõeti.

Hinnaks hobustel oli 38—50 tuhat senti

Kolm hobust olid raisawäele kõlbulikud, kuna 2 tehurwäele läksid.

Sündmusi kõikjalt

Kodumaalt.

— Tartus on üliõpilaskonna meeleolu terawnenud. Kuna sakslased asutasid oma eraakadeemia, peeti ühel ajal kahes kirikus protestiks Eesti akadeemilise rahwusliku kirikuühingu ja Saksa asuteaduse eraakadeemia awamiskoosolekud.

— Tallinna teatel piirituse hinda Soome lahe tarul tahetakse tõsta. „Hullam" on praegu tolliwõimude korralduses.

— Tallinnas langes naelsterling kr. 2.18. Nagu täiendawalt kuuleme, Eesti panga kattewarad ei ole hädaohus.

Wäljamaalt.

— Inglismaal tõusevad järjest elutarbeainete hinnad. Kindlatest allikatest kuuldub, et naelsterling tõmbab kaasa ka Taani kropni.

— Mandshuurias teravnevad sündmused. Hiina nõuab Rahwasteliidu kiiret vaheleastumist ja erapooletu uurimiskomisjoni kohale saatmist.

— Bergenist teatatakse, et „Nautilus" lastakse peale tagasitulekut merepõhja Sic transit gloria mundi!

— Nõuk. Venemaalt kuuldub, et punaväes ei pidavat olema asjad korras. Lähemal ajal punaväe juhtivas koosseisus võetakse ette suuri muudatusi

Jõhwi wäikesed tänawad prügitamisele.

Tööhooaja lõppemisel tahetakse weel osaliselt sillutada Jõhwi alewi kõrwaltänawaist Jaani, Wabriku, Metsa ja Tiigi tänawad.

Nimetatud tänawad sügiseti ja kewadel praegusel kujul poririkkamad alewis.

Kohus Waiwaras.

Wallakohtu asjaajamine eeskujulik

23. sept. rewideeris Jõhwi rajak. Rahukohtunik Waiwara wallakohtu kassapidamist ning asjaajamist. Asjaajamine on piinlikult korras. Üldse peab tähendama, et Waiwara wallakohtu asjaajamine teistest ümbruskonna wallakohtute asjaajamistest tublisti korralikum. Kui teistes rewideeritud wallakohtutes weelgi ette tuli mitmesuguseid wäiksemaid puuduseid, ei saanud Rahukohtunik Waiwara wallakohtule millegi poolest midegi ette heita. Hea kui kõik wallakohtute sekretärid nii hoolsad oleksid.

Ühtlasi pidas rahukohtunik ka Waiwara wallamajas kohapealset kohtuistungit. Üldse arutati kohapeal läbi 15 asja, nendest oli peaaegu pooled, millest osa wõttis kohalik õllepoepidaja Semjon Worobjew, kas kaebealuse ehk kaebajana.

Kaebealusena tuli S. W. esineda neljas asjus. Kõigepealt süüdistati teda Malsude wallitsuse poolt õllepoest atashil salaja wiina müümises. See oli ka kõige kardetawam protsess, milles kaebealust ähwardas rahatrahw kuni 200 kroonini. Asja ei otsustatud aga lõpulikult weel lükati edasi uusi tunnistajaid ette kutsudes.

Kahes asjas, milles S. W. süüdistatakse ikka, anna mulle üks „hall", ehk „mahw" jne.

Ka naisterahwaste kohta on palju nimetusi. Nii on: ineiu naine — „shrapnell," kena neiu aga — „laps" „tots," „tips" ehk „liblikas." Kui mõni sõdur, kel weel tutwusi pole, siis käib ta pulwaril „noolimas."

Noorsõdur on „Jaan" ja reamees. kes kõigega kogenenud on „wunts" ehk „jas.". Laisad mehed on „sitidiwennad" ehk „willad wennad." Kõwad riist-saapad kutsutakse „tankideks" ehk „wunkideks", kuna praegune müts on „puulõikaja", endine pikanokaga „anderkopp".

Relwa katsutakse „naine",

„abikaasa" — „tükk", mõõk — „heeringas," ägedad mehed „tihwt-wennad", wilets mees — „pätt", kui midagi on kadunud, — „kisse tehtud," „mehele läinud," terawusi rääkima — „pomme pildama," „pirne wiskama." Kui sõdur lelab suppi seest lihatükki, siis „astus ta kokkale warba peale."

Kui kedagi degradeeritakse, siis „tema au ja hiilgus läks sõnniku hunniku taha looja."

Need on wähesed huwitawamad näited sõdurite erikeele kohta, kuna nende sõnade tähelikuks loeteluks

kuluks ära wähemalt üks ajalehe leheküljg.

Suurem osa neist sõnadest on wäga huwitawad keeleuurijalle. Sõduri keeles tarwitatakse neid ja teisi erisõnu iga päew, kuid eraisikuile tunduwad nad natuke naljakatena.

W. r.

Tarwitage ainult kodumaa

kingakreemi

Igalpool saadawal.
Eesti wärwiwabrik „Star" Tallinnas.

Sõbrad Paawel ja Tiits omawahel.

Suured kõrtsisõbrad läksid üüli 24 sept. Jõhwi restoranis ja löid üksteist Kakeluse peategelane Tiitson orreteerint.

Oiendus.

Hra Uberi ees wabandab lehe toimetus tema isiku kohta mõnesuguste üteluste awaldamise eest meie lehes nr. 4. k. a.

Tellige „Alutaguse Teatajat".

Narwa Kalewi Manufaktuur

end. parun A. Stieglitzi kalewiwabrik. Asutatud 1847 aastal.

Suures walikus:

daamide ja härrade sügis- ja talwe moodsaid palitu- ning ülikonnariideid, kaitseväelaste mantli- ja ülikonnariideid ja koolilaste palitu- ja ülikonnariideid.

Kauplus Narwas, Kalewiwabriku juures awatud äripäewadel kell 9—5 ja laupäewadel 9—4.

Õllesõpradele soowtab

Jõhwis, turupl. 1. telef. 41.

„Liwonia õlleladu“

Jõhwis, turupl. 1. telef. 41.

ÕLUT.

Ainukene eesti õlu wäljaspool trusti.

Karl Abelow

jalanõude kauplus

Kaubamajas nr. 9.

9 9

Soowitan suures walikus meeste-, naiste- ja laste

kalosse; botikuid

naistele ja lastele. Kõiksugu jalanõusid.

Hinnad odawad. **Hinnad odawad.**

Vajan

möbleeritud TUBA

Teatada sll. „Tuba“ all.

Jõhwi restorani tarwis kohe

tüdrukut

kes ka pesu peseb. Kaubelda seal samas.

Laululehti tellige „A. Teataja“ talitusest.

„Alutaguse Teataja“ üksiknumbrid on müügil

Kahulas Kriiski kpl.

Jõhwis Aitjenti kioskis

ja kõigis lehemüügi kohtades.

Keskkooli lõpetajatele-maanoortele,

kes omale **põllumehe-talupidaja elukutse** waliwad, korraldatakse Arkna põllutöökooli juures (Rakwerest 6 klm.) wastaw ettewalmistuse kursus. Antakse teadmisi ning oskusi põllumajanduses ja talundi juhtimises. Erilist rõhku pannakse tulundusõpetusele, tehnilistele ainetele ja käsitöödele. Kursuse kestwus kaheaastase põllutöökooli kursuse ulatuses 2. nowembrist kuni 1. oktoobrini lühemate waheaegadega (heinaajal). Õpetus ja korter tasuta. Üllespidamine kooli internaadist Kr. 12—15 eest kuus. Suwekuudel makstakse töötasu koolitalu pooli. Õpetust annawad Arkna õppejõud ja teised eriteadlased.

Soowijatel pöörata hiljemalt 14. oktoobrini koolijuhataja poole, Rakwere pk. 50, lisades juure ärakirja keskkooli tunnistusest ja elulookirjelduse.

Koolijuhataja.

Kartulid weel kaswawad, kuid masina olen juba leidnud

REIMA,

mis on lihtne oma ehituselt, eeskujulik ja kiiduwäärt töö korralikkuses ja odaw hinnas.

A. WILLERS

Jõhwis, turu plats 7. Telef. 40.

„Alutaguse Teataja“ tellimine

aasta lõpuni maksab

130 senti.

J. Kalnin

Narwas, Wiru t. 6 ja Narwa-Jõesuus Turu pl. 10, Wabaduse t. 27 „Linaria“.

Saadawal

Wiljapuud, õunapuud, kirsid, ploomid, Kr. 2,50—3,00 Wanemad puud Kr. 5—25. Noored Kr. 1—2. Pirus malus (metsõunapuu) 3—10 snt. Rosa canina 3—10 snt.

Elupuud. Marjapõõsad 25—75 snt. **Talwelilled.**

Ruumide puudusel kõiksugu talwelilled 50% hinnaalandusega.

Valik igapäew kella 2—3. **Puukool Sepa t.** Tellimine ka posti teel.

„Alutaguse Teataja“ telefoninumber on Jõhwi, 48.

Õunapuid wõib tellida

W. Mustelilt

hinnad alates kr. 2, Jõhwis, Rakwere 7 a telef. 48.

Trükitöid

pidukuulutusi,
kirjaplanke,
arweplanke,
kihla- ja
laulatus kaarte,
matmislehti

wõtab wastu

„Alutaguse Teataja“ toimetus.

Rakwere t. 7-a.

Tellimised täidetakse ruttu.

Wastutaw toimetaja: W. Mustel. O.-ü. „Narwa Kirjastus-Ühisuse“ trükk. Wäljaandja: o.-ü. „Narwa Kirjastus-Ühisus“.